

Norsk Innemiljøorganisasjons uttalelse om forslag til endringer i teknisk forskrift til plan- og bygningsloven.

Om Norsk Innemiljøorganisasjon

Norsk Innemiljøorganisasjon er en ideell forening av personer som arbeider med eller interesserer seg for innemiljø, og arbeider for bedre innemiljø i norske bygg. Vi oversender med dette våre kommentarer til foreslåtte endringer i teknisk forskrift til plan- og bygningsloven.

Energi

Målsetningen om redusert energibehov støttes.

Norsk Innemiljøorganisasjon støtter målsetningen om å redusere energibruken i norske bygninger. Uteluft av god kvalitet er den beste forutsetning for god inneluftkvalitet, og energiproduksjon er en trussel for utelufta, både lokalt i form av forbrenningsprodukter, og globalt i form av klimaendringer som følge av bruk av fossilt brennstoff.

Forskriftene bør være mer konsistente i krav til ytelse eller funksjon

I forslaget til forskriftstekst er det stilt detaljerte krav til ytelse, mens det på de fleste andre områder er stilt generelle krav til funksjon. Norsk Innemiljøorganisasjon er ikke nødvendigvis mot å forskriftsfeste ytelser, men vi frykter at dette vil bli oppfattet som om kravene til energieffektive bygninger er sterkere enn kravene til for eksempel luftkvalitet og andre krav som berører liv og helse. Vi foreslår derfor at forskriften gis en mer konsistent utforming der ytelseskrav behandles på samme sted uavhengig av område.

Mer kompliserte bygg blir vanskeligere å bygge, vedlikeholde og bruke.

Bygninger med større isolasjonsevne, større tetthet og mer kompliserte installasjoner (ventilasjonsanlegg) er mer utsatt for alvorlige problemer ved feil i bygging, vedlikehold og drift. Tilsyn, vedlikehold og drift ivaretas i dag som regel av huseier. For å unngå skader med effekt på innemiljø må hus som bygges etter de nye funksjonskravene legges til rette for riktig drift og vedlikehold på en helt annen måte enn i dag, eller det må innføres kontrollordninger. God informasjon og veiledning tilgjengelig for alle vil være en nødvendig del av arbeidet. Det vil være behov for omfattende informasjon om mulige konsekvenser av ufagmessige småarbeider som ofte utføres av huseier eller andre ufaglærte personer.

Mer kompliserte bygg krever mer aktivt tilsyn.

Vi ser det også som nødvendig med et mer aktivt tilsyn med byggesaker, og mener at det vil bli behov for betydelig økt tredjepartskontroll av bl.a. innemiljøfaktorer og prosjektering mot fuktskader. Vi antar at den nødvendige økning i kommunalt tilsyn ikke vil inntreffe uten omfattende sentrale grep.

Inneklima i skolebygg har stor betydning

Norsk Innemiljøorganisasjon har ikke utredningskapasitet til å regne på hvilke tiltak som er nødvendige for å oppnå de ulike rammekravene. Vi er imidlertid noe bekymret over det lave rammekravet til skolebygg, der vi vet at persontettheten er høy, og varmelastene fra teknisk utstyr er økende. Vi vil presisere viktigheten av at disse prosjekteres slik at man oppnår høy sikkerhet mot overtemperaturproblemer og mangelfull ventilasjon.

Dreining av fokus fra kortlivede til langlivede løsninger er positivt.

Vi konstaterer at de foreslåtte endringene ikke lenger gjør det mulig å kompensere for manglende isolering med for eksempel installasjon av varmepumper. Begrunnelsen for dette er at varmepumper er tiltak med kort levetid sammenlignet med bygningen i sin helhet. Vi vil støtte tankegangen om at TEK er spesielt viktig i forhold til bygningsdeler og installasjoner med lang levetid. Vi vil påpeke at en tilsvarende tankegang i forhold til materialvalg skulle tilsi at det ikke lenger bør være mulig å redusere ventilasjonskapasiteten (relativt langvarig) for å kompensere for bruk av lavemitterende materialer (kortvarig, særlig hva gjelder overflater).

Krav om økt isolering kan føre til økt sykkelighet dersom det innføres før gode detaljløsninger finnes og er kjent.

En godt isolert bygningskropp er en forutsetning for lavt energibehov til oppvarming, og ønskelig for å ivareta termisk komfort. En godt isolert bygningskropp reduserer også drivkreftene for damptransport utover, og øker risikoen for kondens inne i konstruksjonen på grunn av større forskjeller i temperatur mellom innvendige og utvendige flater. Bedre isolerte bygninger er dermed sterkt utsatt for følgeskader etter ulike byggfeil som fører til fuktskade, eller ved skader på innvendig dampetting. Vi ser at bygningsskader som følge av fukt allerede i dag er et problem med store konsekvenser, både i form av store utbedringskostnader og i form av ubehag, plager og sykdom. Det har vært anslått at sykkelighet på grunn av luftveisinfeksjoner kunne vært redusert med så mye som 40 % hvis fuktskader ikke hadde forkommet. Det er stor usikkerhet knyttet til disse spørsmålene, slik at det er vanskelig å vurdere hvordan en økt skadehyppighet vil påvirke folkehelsen.

En rekke detaljutførelser som i dag er vanlig praksis vil få store konsekvenser i bedre isolerte konstruksjoner, og toleransen overfor tilfeldige feil vil reduseres. Både på grunn av mengden detaljer, og antallet personer i byggebransjen som i praksis påvirker detaljutførelsen er vi overbevist om at det trengs en lengre overgangsperiode med et intenst utviklings- og opplæringsarbeid i bransjen før kravene kan oppfylles på en måte som ikke setter brukernes helse i fare.

Krav om økt tetthet støttes for nybygg.

Det er lagt opp til en kraftig bedring i tetthet av bygningskroppen. For innemiljøet er det generelt gunstig med en tett bygningskropp og kontrollert ventilasjon. Dersom ventilasjonsmuligheter ikke brukes, vil derimot en tett bygningskropp fungere enda dårligere enn en bygningskropp med større luftlekkasjer. Vi støtter kravet om økt tetthet ved nybygging, men påpeker at dette stiller økte krav til driftssikkerhet og forståelighet for ventilasjonssystemet. Ved ombygging av eksisterende bygg er det viktig at ikke kravene til tetthet og isolasjon går ut over kravene til fuktsikkerhet og god inneluftkvalitet.

Krav til varmegjenvinning bør innføres gradvis og ses i sammenheng med krav til luftkvalitet.

Norsk Innemiljøorganisasjon registrerer at det er noe usikkerhet om beregningsmåter for virkningsgrad for varmegjenvinning, og at det stilles spørsmål om det foreslåtte ytelsesnivået er oppnåelig med tilgjengelig teknologi. Dersom det legges opp til å forskriftsfeste teknologi som er i grenseland for hva som er oppnåelig, frykter vi varmegjenvinning vil gå på bekostning av andre og viktigere kvaliteter ved ventilasjonsanlegg som pålitelighet, vedlikeholdsvennlighet, god filtrering og, god sikkerhet mot mikrobiell vekst. Vi foreslår at kravet til gjenvinningsgrad inntil videre reduseres, samtidig som det stilles like spesifikke

krav til luftkvalitet som til varmevirkningsgrad. Herunder må kommunen utøve sin tilsynsrett til å påse at det leveres komplett og forståelig informasjon om vedlikehold og drift av boligen generelt og ventilasjonsinnretninger spesielt. For bygninger for grupper som har redusert evne til å ivareta tekniske innretninger, må anleggene planlegges på en slik måte at disse også får tilfredsstillende inneklima, jfr. Krav til universell utforming.

Universell utforming

Norsk Innemiljøorganisasjon slutter seg til målsetningen om at flest mulig bygninger skal egne seg for en størst mulig del av befolkningen, og støtter innføringen av begrepene ”universell utforming” og ”gode bruksmuligheter for alle”. Imidlertid ser vi det som en risiko at disse begrepene får en for snever tolkning når de plasseres som overskrift over krav som er rettet mot orienterings- og bevegelseshemmede. Vi ønsker at det gjøres presiseringer om at bygninger bør utformes slik at også personer med overfølsomhet kan bruke disse uten ubehag. Bestemmelsen i § 8-32 er i denne sammenhengen lite spesifikk, og for mange overfølsomme kan ”kjente skadelige konsentrasjoner” gi ubehag.